

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સગીર ઉમાઈબેન બીવી વગેરે વતી ઇશા બીવી

વિરુદ્ધ

ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર એન્ડ એડિશનલ પીએ ટૂ કલેક્ટર, કિવલોન અને અન્ય

૫ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૭૫

[એચ. આર. ખન્ના, એમ. એચ. બેગ અને એ. સી. ગુપ્તા, ન્યાયમૂર્તિઓ]

પ્રેક્ટિસ-પ્રોહિબિશન અથવા મેન્ડામસની રિટ-ક્યારે જારી કરી શકાય.

આયકર અધિનિયમ, ૧૯૬૧-બીજી અનુસૂચિ નિયમ ૧૧ અને ૪૮-વેરા વસૂલાત માટેની નોટિસ-શું કલેક્ટરના પર્સનલ આસિસ્ટન્ટ જારી કરી શકતા હતા.

આયકર અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની જોગવાઈઓ હેઠળ કામ કરવાનો દાવો કરીને, કલેક્ટરના વધારાના પર્સનલ આસિસ્ટન્ટ, જેઓ ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર તરીકે કામ કરી રહ્યા હતા, તેમણે ભારતીય આયકર અધિનિયમ, ૧૯૨૨ અને આયકર અધિનિયમ, ૧૯૬૧ હેઠળ જારી કરાયેલા ૨૨ પ્રમાણપત્રોના આધારે અપીલકર્તાઓને તેમના કબજાની મિલકતોનું હસ્તાંતરણ કરવા અથવા અન્યથા વ્યવહાર કરવાથી પ્રતિબંધિત કરતી નોટિસો જારી કરી કારણ કે મૃત્યુ પામેલા આકારણીકાર (assessee) પાસેથી આવકવેરાની બાકી રકમ લેવાની બાકી હતી. અપીલકર્તાઓ કે જેમણે દાવો કર્યો હતો કે મિલકતો મૃતક આકારણીકાર દ્વારા

તેમને ભેટમાં આપવામાં આવી હતી, તેમણે (i) ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરના અધિકારક્ષેત્ર તેમજ ૧૯૬૧ ના અધિનિયમ હેઠળ વસૂલાત કાર્યવાહી જારી કરવાની તેમની સમર્થતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો, કારણ કે વેરો ત્રાવણકોર આચકર અધિનિયમ અને ૧૯૨૨ ના અધિનિયમ હેઠળ લેણો બન્યો હતો; (ii) અને આ આધાર પર ૨૨ પ્રમાણપત્રોના જારી કરવા પર પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો કે ન તો ત્રાવણકોર અધિનિયમ કે ૧૯૬૧ નો અધિનિયમ મૃત્યુ પછી આકારણીકાર સામે પ્રમાણપત્રો જારી કરવાની મંજૂરી આપતા નથી. અપીલકર્તાઓએ મેન્ડામસ, સર્ટિઓરારી અને પ્રોહિબિશનની રિટ જારી કરવા માટે પ્રાર્થના કરી.

હાઈકોર્ટે અરજીઓ નામંજૂર કરી.

અપીલ નામંજૂર કરતા,

કોર્ટે ઠેરવેલ કે: (૧)(એ) રદ કરવાની માંગણી કરવામાં આવેલ આદેશો માત્ર ચોક્કસ મિલકતોની જમી દ્વારા વસૂલાત કાર્યવાહી શરૂ કરવાની નોટિસો હતા. અંતિમ આદેશો ફક્ત ત્યારે જ પસાર થઈ શકે છે જ્યારે અપીલકર્તાઓને ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની બીજી અનુસૂચિના નિયમ ૧૧ હેઠળ વાંધો ઉઠાવવાની તેમની તકો મળી ગઈ હોય કારણ કે નોટિસોનો હેતુ માત્ર ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની બીજી અનુસૂચિના નિયમ ૪૮ હેઠળ પ્રારંભિક નોટિસો આપવાનો હતો. આ કાર્યવાહીને ત્યારે જ રદ કરી શકાય જો તે સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વગરની હોય. અન્યથા કાર્યવાહી રદ કરવાની પ્રાર્થના દેખીતી રીતે અકાળ હશે. [૬૮૪ ઈ-એફ]

(બી) મેન્ડામસની રિટ જારી કરવાનો કોઈ પ્રસંગ ઉભી થઈ શકે નહીં સિવાય કે અપીલકર્તાઓ કેટલાક ફરજિયાત પ્રાવધાનનું પાલન ન થતું દર્શાવે અને તે પ્રાવધાનને લાગુ કરાવવા માંગે કારણ કે કાયદાની અવગણના કરતી સત્તા દ્વારા તેમને કોઈ જવાબદારી પૂરી કરવામાં આવતી નથી. [૬૮૪ એફ-જી]

(સી) અપીલકર્તાઓએ પ્રોહિબિશનની રિટ માંગી છે. વૈકલ્પિક ઉપાયનું અસ્તિત્વ સામાન્ય રીતે આવી રિટ અથવા આદેશ જારી કરવામાં અવરોધ નથી. પરંતુ, હાઈકોર્ટ અથવા આ કોર્ટ પાસેથી પ્રોહિબિશનની રિટ મેળવવાનો અધિકાર સ્થાપિત કરવા માટે, અરજદારે જે અધિકારી અથવા સત્તા સામે ફરિયાદ કરવામાં આવી છે તેના દ્વારા કાર્યવાહી કરવાના અધિકારક્ષેત્રનો સંપૂર્ણ અભાવ દર્શાવવો પડે છે. જો કાર્યવાહી કરવાની સત્તા વાસ્તવમાં અન્ય જોગવાઈ હેઠળ હોય તો નોટિસ અથવા આદેશમાં ખોટી કલમ અથવા કાયદાની જોગવાઈ ટાંકવામાં આવે તો તે પૂરતું નથી. [૬૮૪ એચ]

(ર) અપીલકર્તાઓએ અગાઉના તબક્કે એ પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો ન હતો કે કલેક્ટરના એડિશનલ પર્સનલ આસિસ્ટન્ટ નોટિસ જારી કરવા માટે અધિકૃત અધિકારી ન હતા, તેઓ આ કોર્ટમાં અપીલમાં તે કરી શક્યા નહીં. જો પેશ્કાર ત્રાવણકોર આયકર અધિનિયમ હેઠળ સક્ષમ અધિકારી હતા, તો ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર તરીકેની તેમની ફરજો જનરલ કલોઝિસ એક્ટની કલમ ૮(૧), ફાઈનાન્સ એક્ટ ૧૯૫૦ ની કલમ ૧૩(૧), ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની કલમ ૨(૪૪) અને કલમ ૨૨૧ માં સમાવિષ્ટ કાયદાની વિવિધ જોગવાઈઓના સંચાલન દ્વારા આપમેળે કલેક્ટર અથવા એડિશનલ કલેક્ટર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા જમીન મહેસૂલ અથવા અન્ય જાહેર માંગની વસૂલાત કરવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવે તેવા અધિકારી પર પ્રસારિત થશે, અથવા ઓફિશિયલ ગેઝેટમાં વિશેષ અથવા સામાન્ય જાહેરનામા દ્વારા પ્રસારિત થશે. [૬૮૮ એ; ૬૮૭ એચ]

(૩) જો મિલકતનો કોઈ ભાગ ગેરકાયદેસર રીતે અથવા અકારણ જપ્ત કરવામાં આવે છે, તો તે ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની અનુસૂચિ ૨ માં નિયમ ૧૧ હેઠળના વાંધા સાથે વ્યવહાર કરવા માટે આગળ વધવાના ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરના અધિકારક્ષેત્રને વાસ્તવમાં અસર કરતું નથી. [૬૮૮ ઈ]

દીવાની અપીલ હકૂમત: દીવાની અપીલ નં. ૧૪૮૯-૧૪૯૯, ૧૧૫૯ અને ૧૧૬૦ (એનટી) ઓફ ૧૯૭૦.

એર્નાકુલમ ખાતેની કેરળ હાઇકોર્ટના ૩૦ સપ્ટેમ્બર ૧૯૬૯ ના રિટ અપીલ નં. ૪૯૩ થી ૪૯૫, ૪૯૭ થી ૫૦૦, ૫૦૨ થી ૫૦૫, ૪૯૨ અને ૫૦૧ ઓફ ૧૯૬૯ ના ચુકાદા અને હુકમનામા પરથી.

ડી. વી. પટેલ, એમ. રામચંદ્રન અને એ. એસ. નામ્બિયાર, અપીલકર્તાઓ તરફથી.

બી. સેન, બી. એસ. આદુજા અને એસ. પી. નાયર, સામાવાળાઓ તરફથી.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ બેગ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

બેગ, ન્યાયમૂર્તિ. આ પંદર દીવાની અપીલો કેરળના થંગલ કુંજ મુસલિયારના વારસદારો અને કાનૂની પ્રતિનિધિઓ સામે દાખલ કરવામાં આવેલી ચોક્કસ ટેક્સ રિકવરી કાર્યવાહી સામે સર્ટિઓરારી, પ્રોહિબિશન અને મેન્ડામસની રિટ માટેની અરજીઓમાંથી ઉદ્ભવે છે, જેઓ ૧૯.૨.૧૯૬૬ ના રોજ મૃત્યુ પામ્યા હતા.

એવું લાગે છે કે કાજુ નિકાસ વ્યવસાયમાંથી આવક પર ત્રાવણકોર આયકર અધિનિયમ (૧૧૨૧ એમઈ નો) (જેને હવે પછી 'ત્રાવણકોર અધિનિયમ' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) અને અન્ય કાયદાઓ હેઠળ આવકવેરાની બાકી રકમ હતી. ૧૦.૬.૧૯૬૮ ના રોજ પસાર કરાયેલા આદેશ દ્વારા, કિવલોનના ડિસ્ટ્રિક્ટ કલેક્ટરના એડિશનલ પર્સનલ આસિસ્ટન્ટ, જેઓ ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર તરીકે કામ કરી રહ્યા હતા, તેમણે આદેશની અનુસૂચિમાં ઉલ્લેખિત અસંખ્ય સ્થાવર મિલકતો જપ્ત કરી. તેમણે ૧૯૬૧ ના ભારતીય આયકર અધિનિયમ (જેને હવે પછી '૧૯૬૧ નો અધિનિયમ' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની બીજી અનુસૂચિના નિયમ ૪૮ હેઠળ કામ કરવાનો દાવો કર્યો હતો. તેમણે રૂ. ૫૦,૪૨,૯૭૦.૩૪ ના કુલ જથ્થાને આવરી લેતા ૨૨ પ્રમાણપત્રોના આધારે અપીલકર્તાઓને તેમના

કબજાની મિલકતોનું હસ્તાંતરણ કરવા અથવા અન્યથા વ્યવહાર કરવાથી પ્રતિબંધિત કર્યા. પ્રમાણપત્રોમાંથી કેટલાક ૧૯૨૨ ના ભારતીય આયકર અધિનિયમ (જેને હવે પછી '૧૯૨૨ નો અધિનિયમ' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની કલમ ૪૬, પેટા-કલમ (૨) હેઠળ અને અન્ય ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની કલમ ૨૨૧ હેઠળ જારી કરવામાં આવ્યા હતા. અપીલકર્તાઓ, ટી. કે. મુસલિયાર દ્વારા ૧૯૪૭, ૧૯૫૩, ૧૯૫૪ અને ૧૯૫૬ માં ભેટમાં આપવામાં આવેલી સ્થાવર મિલકતોના કબજામાં હોવાનો દાવો કરીને, આ આધાર પર તેમની મિલકતોની જમી સામે વાંધો ઉઠાવ્યો કે મૃતક સામેના આવકવેરાના લેણાં અપીલકર્તાઓની મિલકતોની જમી અથવા વેચાણ દ્વારા વસૂલ કરી શકાતા નથી. અપીલકર્તાઓ તેમની મિલકતો સામે વસૂલાત સાથે આગળ વધવાના ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરના અધિકારક્ષેત્ર પર પ્રશ્ન કરે છે. અપીલકર્તાઓએ એવો પણ દાવો કર્યો હતો કે મૃતક પાસેથી ત્રાવણકોર અધિનિયમ અને ૧૯૨૨ ના અધિનિયમ હેઠળ કર બાકી હોવાથી, ૧૯૬૧ ના અધિનિયમ હેઠળ તેમની જમી દ્વારા વસૂલાતની કાર્યવાહી કાયદેસર રીતે સક્ષમ ન હતી. વધુમાં, તેમણે વાંધો ઉઠાવ્યો કે ૨૨ માંથી તમામ પ્રમાણપત્રો ટી. કે. મુસલિયારના મૃત્યુ પછી જારી કરવામાં આવ્યા હોવાથી, અને સ્પષ્ટપણે જણાવાયું હતું કે મૃતક આકારણીકાર હતા, તે પ્રથમ દર્શનીય રીતે અમાન્ય હતા કારણ કે ન તો ત્રાવણકોર અધિનિયમની કલમ ૬૬, પેટા કલમ (૩), કે ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની કલમ ૨૨૧ આકારણીકારના મૃત્યુ પછી તેની સામે પ્રમાણપત્રો જારી કરવાની મંજૂરી આપતી નથી. તેમણે રજૂઆત કરી કે ટી. કે. મુસલિયારના મૃત્યુ પછી જારી કરાયેલા પ્રમાણપત્રો દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી રકમ અન્ય પ્રમાણપત્રો દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી રકમ સાથે જોડવામાં આવી હોવાથી આખી જમી દૂષિત થઈ ગઈ હતી. મૃતક દ્વારા ઘણા સમય પહેલાં ભેટમાં આપવામાં આવેલી મિલકતોના શીર્ષકના પ્રશ્નો પણ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા.

આ તબક્કે, એ ઉલ્લેખ કરી શકાય કે ૧૦.૭.૧૯૫૭ ના સમાધાનમાં નોંધાયેલ એક કરાર હતો જેની શરતો મૃતક અને ટી. કે. મુસલિયાર એન્ડ સન્સ

લિમિટેડ પર બંધનકર્તા હતી. આ ત્રાવણકોર આયકર અધિનિયમ અને ૧૯૨૨ ના ભારતીય આયકર અધિનિયમ હેઠળની આકારણીઓને લગતું હતું. આ સમાધાનની કલમ ૪ દ્વારા સંમતિ આપવામાં આવી હતી કે અપીલ સત્તાધિકારી જેની સમક્ષ આ આકારણીઓના સંદર્ભમાં અપીલ પડતર હતી તે આ સમાધાન અનુસાર આકારણીઓને વધારી અથવા ઘટાડી શકે છે. એ બાબતે પણ સંમતિ સધાઈ હતી કે અમુક વર્ષોની આકારણીના સંદર્ભમાં રિટ અરજીઓ પાછી ખેંચી લેવામાં આવશે અને ૧૯૨૨ ના અધિનિયમની કલમ ૧૮એ હેઠળ દંડાત્મક વ્યાજ ચૂકવવામાં આવશે, પરંતુ આ સમાધાન દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલા આકારણી વર્ષોના સંબંધમાં અન્ય કોઈ દંડ વસૂલવાપાત્ર રહેશે નહીં. ૨૫.૯.૧૯૫૭ ના રોજ, ત્રાવણકોર ટેક્સેશન ઈન ઇન્કમ (ઇન્વેસ્ટિગેશન કમિશન) એક્ટ ૧૧૨૪ ની કલમ ૯, પેટા કલમ (૨) હેઠળ ભારત સરકારના નાયબ સચિવની સહીવાળો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો જે દર્શાવે છે કે સરકારે આવકવેરા કમિશનર દ્વારા નોંધવામાં આવેલા સમાધાનના નિયમો અને શરતો સ્વીકારી છે અને નિર્દેશ આપે છે કે સમાધાનની શરતો અનુસાર માંગણી નોટિસો ટી. કે. મુસલિયારને રૂ. ૯,૧૫,૪૫૮/- ની રકમ માટે બજાવવામાં આવે અને ત્રાવણકોર આયકર અધિનિયમ અથવા "અન્ય કોઈપણ કાયદા" હેઠળ અન્ય એવી કાર્યવાહી, જે જરૂરી હોય, માંગવામાં આવેલી રકમની ચુકવણી લાગુ કરવા માટે લેવામાં આવવી જોઈએ. આમ, સમાધાનના અનુસંધાનમાં વસૂલ કરવામાં આવતી રકમો માટે, વિભાગના જણાવ્યા અનુસાર ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની કલમ ૨૯૭(૨)(જે) હેઠળ વસૂલ કરવાની વ્યવસ્થા ઉપલબ્ધ છે.

કેરળ હાઈકોર્ટના વિદ્વાન ન્યાયાધીશ જેમની સમક્ષ રિટ અરજીઓ આવી હતી તેમણે અપીલકર્તાઓના તમામ વાંધાઓ ફગાવી દીધા હતા. તેમણે ઠેરવ્યું કે, જોકે જમી આદેશ બીજી અનુસૂચિના નિયમ ૪૮ હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાય છે, રિકવરી ઓફિસર પાસે ત્રાવણકોર-કોચીન રેવન્યુ રિકવરી એક્ટ ૭ ઓફ ૧૯૫૧ ની જોગવાઈઓનો આશરો લઈને તે કાયદા હેઠળ બાકી રકમ વસૂલ કરવા ત્રાવણકોર અધિનિયમ હેઠળ આગળ વધવાની સત્તા હતી.

તેમણે સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત પર આધાર રાખ્યો કે જ્યાં કાર્યવાહી કરવાની સત્તા વાસ્તવમાં ત્યાં છે, કાર્ય કરવાની સત્તા માટે ખોટી કલમનો માત્ર સંદર્ભ, કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીને દૂષિત કરશે નહીં. (જુઓ: એલ. હઝારી મલ કુથિયાલા વિરુદ્ધ ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર, સ્પેશિયલ સર્કલ, અંબાલા કેન્ટ અને અન્ય (૧); ઇન્કમટેક્સ ઓફિસર, કોલાર સર્કલ અને અન્ય વિરુદ્ધ સેધુ બુચૈયા શેટ્ટી (૨) અને પી. એમ. ભરૂયા એન્ડ કં. વિરુદ્ધ જી. એસ. વેંકટેસન, ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર, સર્કલ ૧, વોર્ડ એ, ભાવનગર (૩)). વિદ્વાન ન્યાયાધીશે એવો મત પણ લીધો હતો કે ઉપરોક્ત સમાધાન દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી આવકવેરાની બાકી રકમ ઓપિયમ એન્ડ રેવન્યુ લોઝ (એક્સટેન્શન ઓફ એપ્લિકેશન એક્ટ નં. ૩૩ ઓફ ૧૯૫૦) ની કલમ ૩ હેઠળ કરવામાં આવેલા આદેશના આધારે વસૂલ કરવામાં આવી હતી, અને, આ છેલ્લા દર્શાવેલ કાયદાએ આવકવેરા સત્તાવાળાઓને માત્ર ત્રાવણકોર અધિનિયમની જ નહીં પરંતુ "અન્ય કોઈપણ કાયદા" ની જોગવાઈઓ લાગુ કરવા માટે અધિકૃત કર્યા હોવાથી, તે વર્ષો માટેની વસૂલાતની કાર્યવાહી, ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ પણ, અકાઠ્ય હતી. વિદ્વાન ન્યાયાધીશે એવું પણ વિચાર્યું કે, કારણ કે અપીલકર્તાઓએ મૃતકના અવસાન પછી જારી કરાયેલા ૧૧ પ્રમાણપત્રોની માન્યતા સામે વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો, જ્યારે ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની બીજી અનુસૂચિના નિયમ ૮૫ હેઠળ તેમને નોટિસ આપવામાં આવી હતી, ત્યારે તેઓને તેમની રિટ અરજીઓમાં આવો વાંધો લેવાથી અટકાવવામાં આવ્યા હતા. ખોટી રીતે જમ કરવામાં આવી હોવાના આક્ષેપવાળી મિલકતો માટે દાવો કરાયેલા શીર્ષક અંગે, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે ધ્યાન દોર્યું કે અપીલકર્તાઓએ દાવાઓ દ્વારા માત્ર વૈકલ્પિક ઉપાયોનો જ આશરો લીધો ન હતો પરંતુ ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની બીજી અનુસૂચિના નિયમ ૧૧ હેઠળ વાંધાઓ રજૂ કરીને તેમના ઉપાયનો હજુ સુધી લાભ લીધો ન હતો, જ્યાં આવા વાંધાઓ પર પણ નિર્ણય લઈ શકાય.

કેરળ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ, જેમાં પી. ટી. રામન નાયર, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ, અને કે. કે. મેથ્યુ, ન્યાયમૂર્તિનો સમાવેશ થતો હતો, તેઓ આકારણીકારના મૃત્યુ પછી જારી કરાયેલા ૧૧ પ્રમાણપત્રો સિવાય, ઉપર જણાવેલા પ્રશ્નો પર વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા મંતવ્યો સાથે સહમત થયા. તેણે અપીલકર્તાઓના વાંધાઓને એ હદ સુધી મંજૂરી આપી કે તેણે ઠેરવ્યું કે ૧૦.૬.૧૯૬૮ ના જમી આદેશ (Ex. P.I) હેઠળ અમલમાં મુકવા માંગતા દાવાઓમાં ટી. કે. મુસલિયારના મૃત્યુ પછી જારી કરાયેલા ૧૧ પ્રમાણપત્રોમાં ઉલ્લેખિત આવકવેરાની બાકી રકમનો સમાવેશ થશે નહીં. અપીલકર્તાઓએ, આ કોર્ટમાં અપીલ માટે કેસોની યોગ્યતાના પ્રમાણપત્રો મંજૂર કર્યા પછી, ઉપર જણાવેલી રજૂઆતો અમારી સમક્ષ પુનરાવર્તિત કરી છે.

અમે એ ધ્યાન દોરી શકીએ છીએ કે રિટ અરજીઓમાં માંગવામાં આવેલી રાહતો સર્ટિઓરારી અને મેન્ડામસ અને પ્રોહિબિશનની રિટ હતી. રદ કરવાની માંગણી કરવામાં આવેલ કહેવાતા "આદેશો" નું વાંચન કર્યા પછી અમને તે સ્પષ્ટ છે કે તે માત્ર ચોક્કસ મિલકતોની જમી દ્વારા વસૂલાત કાર્યવાહી શરૂ કરવાની નોટિસો હતા. અંતિમ આદેશો ફક્ત ત્યારે જ પસાર થઈ શકે છે જ્યારે અપીલકર્તાઓને ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની બીજી અનુસૂચિના નિયમ ૧૧ હેઠળ વાંધો ઉઠાવવાની તેમની તકો મળી ગઈ હોય કારણ કે નોટિસોનો હેતુ માત્ર ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની બીજી અનુસૂચિના નિયમ ૪૮ હેઠળ પ્રારંભિક નોટિસો આપવાનો હતો. આ કાર્યવાહીને ત્યારે જ રદ કરી શકાય, આ તબક્કે પણ, જો તે સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વગરની હોય. અન્યથા, કાર્યવાહી રદ કરવાની પ્રાર્થના દેખીતી રીતે, અકાળ હશે. મેન્ડામસની રિટ જારી કરવાનો કોઈ પ્રસંગ ઉભી થઈ શકે નહીં સિવાય કે અરજદારો કેટલાક ફરજિયાત પ્રાપ્તિના પાલન ન થતું દર્શાવે અને તે પ્રાપ્તિના લાગુ કરાવવા માંગે કારણ કે કાયદાની અવગણના કરતી હોવાનું કહેવાતી સત્તા દ્વારા તેમના પ્રત્યેની કોઈ જવાબદારી પૂરી કરવામાં આવતી નથી. જોકે, અપીલકર્તાઓની ફરિયાદ એ છે કે ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર પાસે તેમની સામે ટેક્સ રિકવરીની કાર્યવાહી શરૂ કરવાનો કોઈ જ અધિકારક્ષેત્ર ન

હતો. તેથી, તેમણે પ્રોહિબિશનની રિટની માંગણી કરી છે. વૈકલ્પિક ઉપાયનું અસ્તિત્વ સામાન્ય રીતે આવી રિટ અથવા આદેશ જારી કરવામાં અવરોધ નથી. પરંતુ, હાઈકોર્ટ અથવા આ કોર્ટ પાસેથી પ્રોહિબિશનની રિટ મેળવવાનો અધિકાર સાબિત કરવા માટે, અરજદારે જે અધિકારી અથવા સત્તા સામે ફરિયાદ કરવામાં આવી છે તેના દ્વારા કાર્યવાહી કરવાના અધિકારક્ષેત્રનો સંપૂર્ણ અભાવ દર્શાવવો પડે છે. જો કાર્યવાહી કરવાની સત્તા વાસ્તવમાં અન્ય જોગવાઈ હેઠળ હોય તો નોટિસ અથવા આદેશમાં ખોટી કલમ અથવા કાયદાની જોગવાઈ ટાંકવામાં આવે તો તે પૂરતું નથી.

અપીલકર્તાઓ દ્વારા જેનો વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો તેવી જ એક સમાન નોટિસ અહીં રજૂ કરી શકાય છે. તે નીચે મુજબ ચાલે છે:

"ફોર્મ નં. આઈટીસીપી ૧૬.

(આયકર અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની બીજી અનુસૂચિનો નિયમ ૪૮ જુઓ)

સ્થાવર મિલકત જમીનો આદેશ.

ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરની કચેરી,

કલેક્ટર, કિવલોન.

તારીખ ૧૦ મે, ૧૯૬૮.

પ્રતિ

શ્રીમતી ઇશા બીવી, સગીર વતી

૧. ઉમાઈબેન બીવી, ૨. મયમૂન બીવી,

૩. મરિયમ બીવી અને ૪. સાફિયા બીવી,

કંટનચલીલ વીડુ, કન્નીમેલચેરી,

કિલોકોલૂર, કિવલોન,

કારણ કે તમે, સ્વર્ગસ્થ શ્રી એ. થંગલ કુંજુ મુસલિયારના કાનૂની પ્રતિનિધિ, ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર, સ્પેશિયલ ઇન્વેસ્ટિગેશન સર્કલ, ત્રિવેન્દ્રમ અને ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર, કિવલોન દ્વારા મોકલવામાં આવેલ જોડાયેલ પત્રકમાં ઉલ્લેખિત પ્રમાણપત્રોના સંબંધમાં સ્વર્ગસ્થ શ્રી એ. થંગલ કુંજુ મુસલિયાર, કાજુ નિકાસકાર, કિવલોન દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર રૂ. ૫૦,૪૨,૯૭૦.૩૪ અને ઉક્ત તારીખની તરત જ પછી શરૂ થતા સમયગાળા માટે આયકર અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૨૦(૨) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયા છો.

આદેશ કરવામાં આવે છે કે તમને, ઉક્ત ઇશા બીવીને આ દ્વારા મનાઈ કરવામાં આવે છે અને નીચે સહી કરનારનો આગળનો આદેશ ન મળે ત્યાં સુધી, જોડાયેલ ચાટી મુજબની મિલકતોનું કોઈપણ રીતે હસ્તાંતરણ અથવા ચાર્જ કરવાથી અટકાવવામાં આવે છે અને તે તમામ વ્યક્તિઓને, અને તેમને આ દ્વારા આવા હસ્તાંતરણ અથવા ચાર્જ હેઠળ કોઈપણ લાભ લેવા પર પ્રતિબંધિત કરવામાં આવે છે.

મારા હાથ અને સીલ હેઠળ કિવલોન ખાતે આ ૧૦ મે, ૧૯૬૮ ના રોજ આપવામાં આવ્યું.

સહી/-

ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર અને એડિશનલ

પર્સનલ આસિસ્ટન્ટ ટૂ કલેક્ટર,

કિવલોન".

કિપલોનના કલેક્ટરના એડિશનલ પર્સનલ આસિસ્ટન્ટની ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર તરીકેની સત્તાના સંદર્ભમાં, ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર તરીકે કાયદા અનુસાર તેમની નિમણૂકને લગતો કોઈ વાંધો ક્યાંય પણ લેવામાં આવ્યો હોય તેવું જણાતું નથી. હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે ઠેરવ્યું હતું કે વર્ષ ૧૧૧૯ થી ૧૧૨૫ એમઈ માટેના લેણાંની વસૂલાત ૧૯૨૨ ના અધિનિયમ હેઠળ થઈ શકતી નથી, અને તેથી, ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ તેમની વસૂલાત માટે કોઈ કાર્યવાહી થઈ શકે નહીં. તેમ છતાં, ત્રાવણકોર આયકર અધિનિયમ હેઠળ કાર્યવાહી થઈ શકતી હોવાથી, તેની સમક્ષ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે માત્ર "પેશકાર" ત્રાવણકોર અધિનિયમની કલમ ૬૬(૩) હેઠળ વસૂલાત કાર્યવાહી શરૂ કરવા સક્ષમ હોત. અનુરૂપ અધિકારી, અપીલકર્તાઓના જણાવ્યા મુજબ, કલેક્ટર હતા અને, તેથી, પ્રમાણપત્રો માત્ર, એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, જિલ્લા કલેક્ટરને મોકલી શકાયા હોત જે એકલા જ કાર્યવાહી શરૂ કરી શક્યા હોત. ડિવિઝન બેન્ચે આ દલીલને એ આધારે ફગાવી દીધી કે ભારતીય નાણા અધિનિયમ (ફાઈનાન્સ એક્ટ) ૧૯૫૦ ની કલમ ૧૩(૧) ની શરતે સ્પષ્ટ કર્યું છે કે કાર્યવાહી કરવા માટે અધિકૃત, ૧૯૨૨ ના અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ રચાયેલ સત્તામંડળ, જનરલ કલોઝિસ એક્ટની કલમ ૮(૧) ની જોગવાઈઓનો આશરો લઈને નક્કી થવું જોઈએ, જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"જ્યાં આ અધિનિયમ, અથવા આ અધિનિયમ શરૂ થયા પછી બનાવવામાં આવેલ કોઈપણ કેન્દ્રીય અધિનિયમ અથવા વિનિયમ, ભૂતપૂર્વ કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈને, સુધારા સાથે અથવા વગર, રદ કરે છે અને ફરીથી ઘડે છે, તો અન્ય કોઈપણ કાયદામાં અથવા કોઈપણ દસ્તાવેજમાં રદ કરવામાં આવેલી જોગવાઈના સંદર્ભો, સિવાય કે અલગ ઇરાદો દેખાય, ફરીથી ઘડવામાં આવેલી જોગવાઈના સંદર્ભ તરીકે ગણવામાં આવશે".

૧૯૨૨ ના અધિનિયમને ૧૯૬૧ ના અધિનિયમ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો હતો. તેથી, તેણે ઠેરવ્યું કે ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની કલમ ૨(૪૪), તે

અધિનિયમની કલમ ૨૨૧ સાથે વાંચવામાં આવે તો, કલેક્ટરના એડિશનલ પર્સનલ આસિસ્ટન્ટને ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર તરીકે આગળ વધવા માટે સક્ષમ કરવા પૂરતી છે.

ફાઇનાન્સ એક્ટ, ૧૯૫૦ ની કલમ ૧૩, પેટા-કલમ (૧) માં નિર્ધારિત છે:

"૧૩ (૧) જો એપ્રિલ ૧૯૫૦ ના છેલ્લા દિવસની તરત જ પહેલા, જમ્મુ અને કાશ્મીર સિવાયના કોઈપણ ભાગ બી રાજ્યમાં અથવા મણિપુર, ત્રિપુરા અથવા વિંધ્ય પ્રદેશ અથવા કૂચ-નિહારના મર્જ કરેલા પ્રદેશમાં આવકવેરા અથવા સુપર-ટેક્સ અથવા વ્યવસાયના નફા પર વેરાને લગતો કોઈપણ કાયદો અમલમાં હોય, તો તે કાયદો ૩૧ માર્ચ, ૧૯૫૧ ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ માટે ભારતીય આયકર અધિનિયમ, ૧૯૨૨ (૧૯૨૨ નો XI) હેઠળ આકારણીના હેતુઓ માટે અગાઉના વર્ષમાં સમાવિષ્ટ ન હોય તેવા કોઈપણ સમયગાળાના સંદર્ભમાં આવકવેરા અને સુપર-ટેક્સની લાદણી, આકારણી અને વસૂલાત સિવાય, અથવા કોઈપણ અનુગામી વર્ષ માટે, અથવા, જે પણ કેસ હોય, ૩૧ માર્ચ, ૧૯૪૯ ના રોજ અથવા તે પહેલાં પૂરા થતા કોઈપણ ચાર્જપાત્ર હિસાબી સમયગાળા માટે વ્યવસાયના નફા પર વેરાની લાદણી, આકારણી અને વસૂલાત સિવાય અસરકારક રહેવાનું બંધ કરશે;

પરંતુ આવા કોઈપણ કાયદામાં કોઈ અધિકારી, સત્તામંડળ, ટ્રિબ્યુનલ અથવા કોર્ટના કોઈપણ સંદર્ભને ઉક્ત અધિનિયમ હેઠળ નિયુક્ત અથવા રચાયેલ અનુરૂપ અધિકારી, સત્તામંડળ, ટ્રિબ્યુનલ અથવા કોર્ટના સંદર્ભ તરીકે ગણવામાં આવશે, અને જો કોઈ પ્રશ્ન ઉભો થાય કે ઉક્ત અધિનિયમ હેઠળ નિયુક્ત અથવા રચાયેલ આવા અનુરૂપ અધિકારી, સત્તામંડળ, ટ્રિબ્યુનલ અથવા કોર્ટ કોણ છે, તો તેના પર કેન્દ્ર સરકારનો નિર્ણય અંતિમ રહેશે";

૧૯૨૨ ના અધિનિયમની કલમ ૪૬ માં પણ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું હતું:

"૪૬(૨) ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર કલેક્ટરને તેમની સહી હેઠળ એક પ્રમાણપત્ર મોકલી શકે છે જેમાં આકારણીકાર પાસેથી બાકી લેણાંની રકમ દર્શાવેલ હોય, અને કલેક્ટર, આપું પ્રમાણપત્ર મળ્યા પર, આવા આકારણીકાર પાસેથી તેમાં ઉલ્લેખિત રકમ વસૂલ કરવા માટે આગળ વધશે જાણે કે તે જમીન મહેસૂલની બાકી રકમ હોય:"

૧૯૬૧ ના અધિનિયમની કલમ ૨, પેટા-કલમ (૪૪) જોગવાઈ કરે છે:

"(૪૪) 'ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર' નો અર્થ છે-

(i) કલેક્ટર અથવા એડિશનલ કલેક્ટર;

(ii) રાજ્યમાં તે સમયે અમલમાં રહેલા જમીન મહેસૂલ અથવા અન્ય જાહેર માંગને લગતા કોઈપણ કાયદા હેઠળ જમીન મહેસૂલ અથવા અન્ય જાહેર માંગની બાકી રકમની વસૂલાત કરવા માટે સત્તા ધરાવતો એવો કોઈ અધિકારી જેને રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઓફિશિયલ ગેઝેટમાં સામાન્ય અથવા વિશેષ જાહેરનામા દ્વારા, ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવે;

(iii) કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય સરકારના કોઈપણ ગેઝેટેડ અધિકારી જેને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ઓફિશિયલ ગેઝેટમાં સામાન્ય અથવા વિશેષ જાહેરનામા દ્વારા, ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવે;"

અને, ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની કલમ ૨૨૨(૧) નિર્ધારિત કરે છે:

"૨૨૨(૧) જ્યારે કોઈ આકારણીકાર વેરાની ચુકવણી કરવામાં કસૂર કરે છે અથવા તેને કસૂરવાર ગણવામાં આવે છે, ત્યારે ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરને પોતાની સહીવાળું પ્રમાણપત્ર મોકલી શકે છે જેમાં આકારણીકાર પાસેથી લેણી બાકી રકમ દર્શાવેલ હોય, અને ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર આવું પ્રમાણપત્ર મળ્યા પછી, બીજી અનુસૂચિમાં નિર્ધારિત નિયમો અનુસાર, નીચે દર્શાવેલ એક અથવા વધુ પદ્ધતિઓ દ્વારા આવા આકારણીકાર પાસેથી તેમાં ઉલ્લેખિત રકમ વસૂલ કરવા માટે આગળ વધશે-

(એ) આકારણીકારની જંગમ મિલકતની જમી અને વેચાણ;

(બી) આકારણીકારની સ્થાવર મિલકતની જમી અને વેચાણ;

(સી) આકારણીકારની ધરપકડ અને જેલમાં તેની અટકાયત;

(ડી) આકારણીકારની જંગમ અને સ્થાવર મિલકતોના સંચાલન માટે રીસીવરની નિમણૂક".

તેથી, ભલે "પેશકાર" ત્રાવણકોર આયકર અધિનિયમ હેઠળ સક્ષમ અધિકારી હોય, રિકવરી ઓફિસર તરીકે પેશકારની ફરજો, કાયદાની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓના સંચાલન દ્વારા, આપમેળે કલેક્ટર અથવા એડિશનલ કલેક્ટર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઓફિશિયલ ગેઝેટમાં વિશેષ અથવા સામાન્ય જાહેરનામા દ્વારા "જમીન મહેસૂલ અથવા અન્ય જાહેર માંગને લગતા કોઈપણ કાયદા હેઠળ જમીન મહેસૂલ અથવા અન્ય જાહેર માંગની વસૂલાત કરવા" સત્તા આપવામાં આવે તેવા અધિકારીને સુપરત થશે. અપીલકર્તાઓએ કોઈ અગાઉના તબક્કે એવો પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો ન હોવાથી કે કલેક્ટરના એડિશનલ પર્સનલ આસિસ્ટન્ટ આ રીતે અધિકૃત અધિકારી ન હતા, તેઓ આ કોર્ટમાં અપીલમાં આમ કરી શકતા નથી. જોકે, અમે તેમના માટે આવો વાંધો લેવાનું ખુલ્લું રાખીએ છીએ, જે ખરેખર હકીકતનો પ્રશ્ન ઉભો કરે છે કે જરૂરી જાહેરનામું કરવામાં આવ્યું

હતું કે નહીં, તે ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર સમક્ષ જ લઈ શકાય. જો આવો વાંધો ત્યાં અથવા તો હાઈકોર્ટમાં લેવામાં આવ્યો હોત, તો સંબંધિત જાહેરનામું રજૂ કરવામાં આવ્યું હોત. અમે હાઈકોર્ટ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા તર્કમાં કોઈ ખામી જોવામાં અસમર્થ છીએ.

અધિકારક્ષેત્ર અંગેનો અન્ય વાંધો એવી માંગણીઓના એકત્રીકરણ સાથે સંબંધિત છે જે કાયદેસર હતી તેમજ એવી કે જે, આકારણીકારના જણાવ્યા મુજબ, કાયદાની જોગવાઈઓ દ્વારા આવરી શકાતી ન હતી. હાઈકોર્ટે ઠેરવ્યું હતું કે ટી. કે. મુસલિયારના મૃત્યુ પછી જારી કરાયેલા ૨૨ માંથી ૧૧ પ્રમાણપત્રો કાયદેસર ન હતા. તે હદ સુધી જમ કરેલી મિલકત સામેની માંગણીઓને જરૂરી પ્રમાણપત્રો દ્વારા આવરી લેવામાં આવી ન હોવાનું કહી શકાય. તેમ છતાં, ન તો કોઈ મિલકત વેચવામાં આવી હતી કે ન તો કોઈ અપીલકર્તાની વ્યક્તિગત રીતે સામે કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા હતા. અપીલકર્તાઓ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલી સત્તાઓ (ઓથોરિટીઝ) માત્ર એવી રકમો વસૂલ કરવા માટે મિલકતોના વેચાણ સાથે સંબંધિત હતી જે કાયદેસર રીતે વસૂલ કરી શકાય તેવી રકમ કરતા મોટી હતી અથવા લેણાંના અમલમાં જજમેન્ટ દેવાદારની ધરપકડ સાથે સંબંધિત હતી. અમારી સમક્ષના કેસો માત્ર જમીના છે. જો મિલકતનો કોઈ ભાગ ગેરકાયદેસર રીતે અથવા અકારણ જમ કરવામાં આવે છે, તો તે નિયમ ૧૧ હેઠળના વાંધા સાથે વ્યવહાર કરવા માટે આગળ વધવાના ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરના અધિકારક્ષેત્રને વાસ્તવમાં અસર કરતું નથી. હાઈકોર્ટે ઠેરવ્યું છે કે અપીલકર્તાઓ ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની અનુસૂચિ ૨ માં નિયમ ૧૧ હેઠળ તેમના તમામ વાંધાઓ દાખલ કરી શકે છે.

વિભાગ વતી એમ પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે મૃતકની સંપત્તિમાંથી વસૂલ કરી શકાય તેવા અપીલકર્તાઓ સામેના લેણાંની વસૂલાત માટે ત્રાવણકોર અધિનિયમમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયા લાગુ કરવા સામે તેને કોઈ વાંધો નથી. આ છૂટછાટને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારા માટે એ પ્રશ્નનો સામનો કરવો બિનજરૂરી છે

કે શું ૧૯૬૧ ના અધિનિયમમાંની પ્રક્રિયા દ્વારા અપીલકર્તાઓ પર કોઈ વધારાનો બોજ અથવા ગેરલાભ લાદવામાં આવ્યો હતો. આ છૂટછાટને ધ્યાનમાં રાખીને, ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર ત્રાવણકોર અધિનિયમમાંની પ્રક્રિયાનો ઉપયોગ ત્યાં સુધી જ કરશે જ્યાં સુધી તેને લાગુ કરવું શક્ય હોય.

ઉપર આપેલા કારણોસર, આ અપીલો આથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે, પરંતુ આ કેસોના સંજોગોમાં, પક્ષકારો આ કોર્ટમાં પોતપોતાનો ખર્ચ ભોગવશે.

પી.બી.આર.

અપીલો નામંજૂર.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.